

UUSI ANDMEID ORAVKÄRBLASTE (*DIPTERA*, *SCIOMYZIDAE*) LEVIKUST NÕUKOGUDE LIIDUS

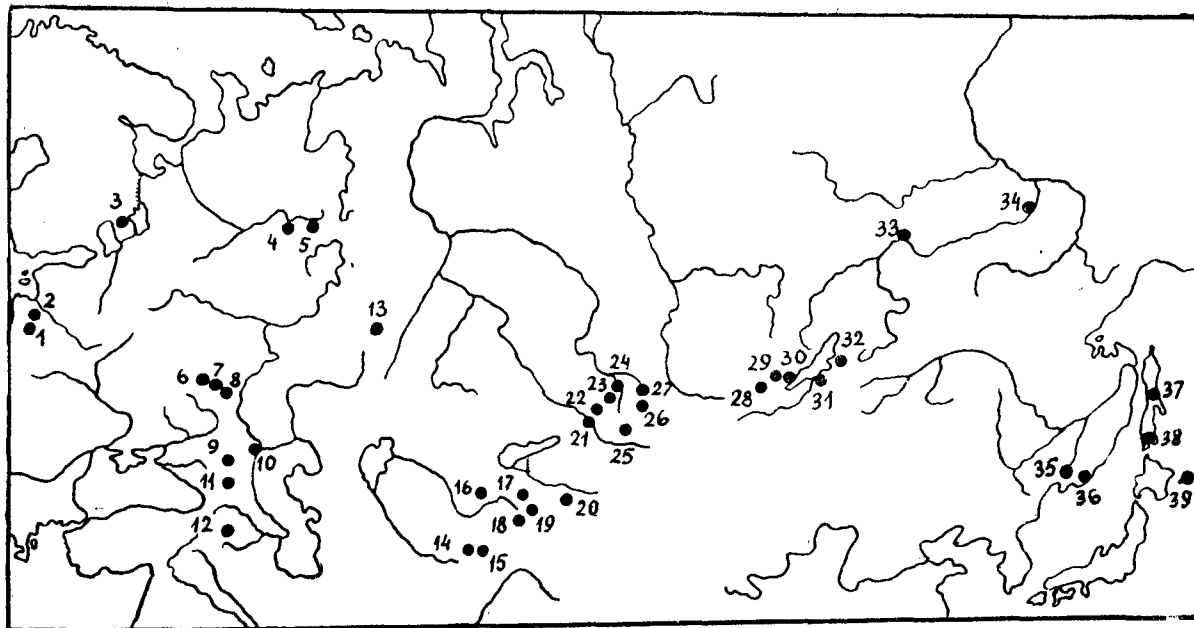
K. Elberg, H. Remm

Tartu Riikliku Ülikooli zoologia kateedri entomoloogilistel ekspeditsioonidel Nõukogude Liidu mitmetesse osadesse aastail 1957—1959 ja 1961—1970 on teiste putukate hulgas kogutud ka oravkärbasi. Neil reisidel ei olnud nimetatud kärbeste fauna uurimine eesmärgiks omaette ja seetõttu piirduvad materjalid ainult 149 eksemplariga. Sellest hoolimata selgus selle väikese kogu läbitöötamisel, et on laekunud hulk huvitavaid leide väheuuritud aladelt. Nende leidude avaldamine võimaldab oluliselt täiendada *Sciomyzidae* liikide levikuandmeid Palearktikas. Töösse ei ole lülitatud materjale, mis juba varem on avaldatud (Ремм, 1959; Verbeke, 1964; Эльберг, 1965). Valdava enamiku materjalidest on kogunud H. Remm. Teiste entomoloogide poolt kogutud ja zoologia kateedris säilitatavatest eksemplaridest on nimestikku lisatud 2 haruldast liiki — *Colobaea limbata* ja *Euthycera fumigata*. Esimene neist oli varem leitud vaid kord (tüüpmaterjal) Hiivast Amudarja lammil (Hendel, 1933; Sack, 1939). Tadžikistanis D. T. Žogolevi poolt kogutud ja zoologia kateedrile annetatud valguspüükide materjalide analüüsil avastati veel kolm uut leiukohta. Teisest liigist oli Nõukogude Liidus varem teada vaid 1 eksemplari leid Leedust (Elberg, 1968).

Esitatud nimestik sisaldab 40 liiki. Materjal on määratud mõlema autori koostöönä ja see säilitatakse TRÜ zoologia kateedris. Tööle on lisatud leiukohtade asetuse skeem Nõukogude Liidu territooriumil (joon. 1). Tekstis leiukoha järel antud arv sulgudes näitab leiukoha numbrit kaardil.

1. *Salticella fasciata* (Meig.) Põhja-Kaukaasia, Põhja-Ossee-tia, Gizel (11), 28. V 1963, 2 ♂.

2. *Colobaea limbata* (Hend.) Tadžikistan: Šaartuz (14), 27. VII 1965, 1 ♂ 1 ♀ (leg. D. Žogolev); Pahtakor (14), 28. VII 1965, 1 ♀ (leg. D. Žogolev); Pjandž (15), 24. VII 1965, 1 ♀ (leg. D. Žogolev).

Joon. 1. Oravkärblaste leiuohtade paiknemine. 1 — Dubysa jõgi, 2 — Dalbe, 3 — Pertozero, 4 — Söktõvkar, 5 — Ust-Kulom, 6 — Anna ja Listopadovka, 7 — Savala jõgi ja Povorino, 8 — Mihhailovka, 9 — Elista, 10 — Volga delta, 11 — Gizel, 12 — Gilli soo ja Diližan, 13 — Ilmeni looduskaitseala, 14 — Saartuz ja Pahtakor, 15 — Pjandž, 16 — Sarõtsheleki looduskaitseala ja Arkit, 17 — Karatal, 18 — Al-Baši, 19 — Burgan-Su, 20 — Teplokljutšenka, 21 — Ust-Kamenogorsk, 22 — Leninogorsk ja Tšeremšanka, 23 — Kani stepp ja Jergola mägi, 24 — Sema mäekuru, 25 — Katon-Karagai, 26 — Ust-Ulagan, 27 — Teletski järv ja Jailju, 28 — Kõngarga jõgi, 29 — Irkutsk, 30 — Listvjanka ja Pestšanaja laht, 31 — Kotokeli järv, 32 — Bargusin, 33 — Lensk, Zahharovka ja Severnaja Njuja, 34 — Jakutsk, 35 — Hanka järv, 36 — Plusun ja Snežnaja mägi, 37 — Tõmovskoje, 38 — Novoaleksandrovsk ja Aniva, 39 — Kunašir.

3. *Pherbellia albocostata* (Fall.) Jakuutia, Severnaja Njuja (33), 4. VII 1968, 1 ♂.
4. *Pherbellia argyra* Verbeke. Volgogradi oblast, Povorino (7), 25. V 1958, 1 ♂; Jakuutia, Lensk (33), 5. VII 1968, 1 ♂.
5. *Pherbellia austera* (Meig.) Volga delta (10), 5. VI 1958, 1 ♀.
6. *Pherbellia brunripes* (Meig.) Altai, Teletski järv, Tšulõšmani jõe suue (27), 12. VIII 1959, 1 ♂.
7. *Pherbellia cinerella* (Fall.) Armeenia, Sevani järv, Gilli soo (12), 1. VI 1969, 1 ♂; Kirgiisia: Arkit (16), 23. V 1968, 1 ♂; 26. V 1968, 1 ♂; Narõni jõgi, ülalpool Narõni linna, Burgan-Su (19), 20. VII 1967, 2 ♂; At-Baši (18), 25. VII 1967, 4 ♂ 1 ♀; Moldotau ahelik, Karatal (17), 30. VII 1967, 1 ♂ 1 ♀; Teplokljutšenska (20), 26. VIII 1965, 1 ♂; Ida-Kasahstan, Ust-Kame-nogorsk (21), jõe kaldal, 4. VIII 1965, 1 ♀.
8. *Pherbellia clathrata* (Loew.) Volgogradi oblast, Volgogradist 182 km põhja poole (8), 26. V 1958, 1 ♂.
9. *Pherbellia dubia* (Fall.) Ida-Kasahstan, Katon-Karagai (25), 10. VIII 1965, 2 ♂; Burjaatia, Ida-Sajaanid, Kõngarga jõe ülemjooks (28), Aršanist põhja poole, 2. VIII 1963, 1 ♂; Kuriili saared, Kunašir (39), Serebrjanoje järv, 24. VI 1970, 1 ♂.
10. *Pherbellia grisescens* (Meig.) Volgogradi oblast, Volgogradist 182 km põhja poole (8), 26. V 1958, 1 ♂; Kirgiisia, Džalal-Abadi oblast, Sarõtšeleki lk-ala (16), 6. VIII 1967, 1 ♂; Altai, Teletski järv (27) Tšulõšmani jõe suue, 11.—18. VIII 1959, 8 ♀; Lõuna-Primorje, Hanka järv, Santaheza (35), 26. VII 1961, 1 ♂ (J. Vilbaste).
11. *Pherbellia nana* (Fall.) Kirgiisia, Arkit (16), 23. V 1968, 1 ♂; Altai, Teletski järv, Tšulõšmani jõe suue (27), 12. VIII 1959, 1 ♀; Irkutski obl., Irkutski ümbrus (29), 25. VIII 1963, 1 ♀; Lõuna-Primorje, Pfuson (36), 31. VIII 1961, 1 eks.
12. *Pherbellia pilosa* (Hend.) Voroneži oblast, Listopadovka (6), 24. V 1958, 1 ♂; Kirgiisia, Teplokljutšenska (20), 21. VIII 1965, 1 ♂.
13. *Pteromicra glabricula* (Fall.) Ida-Kasahstan: Leniņ-gorsk, 14. VIII 1963, 1 ♂; Tšeremšanka, 15. VIII 1963, 1 ♂; Irkutski obl.: Baikali põhjakallas, Pestšanaja laht, 11. VIII 1963, 1 ♂; Irkutski ümbrus, 25. VIII 1963, 1 ♂.
14. *Antichaeta analis* (Meig.) Armeenia, Sevani järv, Gilli soo (12), 1. VI 1969, 1 ♂.
15. *Renocera striata* (Meig.) Irkutski obl., Listvjanka (30), 8. VIII 1963, 1 ♂.
16. *Renocera strobli* Hend. Jakuutia, Lensk (= Muhtuja) (33), 29. VI 1968, 1 ♂; Sahhalin, Aniva (38), 9. VII 1970, 1 ♀.
17. *Tetanocera amurensis* Hend. Burjaatia, Kotokeli järv (31), 19. VIII 1963, 1 ♂.
18. *Tetanocera arrogans* Meig. Läti, Dalbe (2), 20. VII 1961, 1 ♂; Voroneži oblast, Savala jõgi (7), 24. V 1958, 2 ♂; Altai,

Ust-Ulagan (26), 6. VIII 1959, 1 ♀; Burjaatia, Tunka org, Kõngarga jõe alamjooks (28), 4. VIII 1963, 1 ♂; Kuriili saared, Kunašir (39), Južno-Kurilski ümbrus, 23. VI 1970, 4 ♂ 1 ♀.

19. *Tetanocera elata* (Fabr.) Karjala, Pertozero (3), 14. VI 1959, 1 ♂; Altai, Sema mäekuru (24), 2. VIII 1959, 1 ♀; Kirgiisia, At-Baši (18), 26. VII 1967, 1 ♂; Lõuna-Primorje, Snežnaja mägi (36) Janmuthouza org, 28. VIII 1961, 1 ♂; Sahhalin, Novoaleksandrovsk (38), 29. VI 1970, 1 ♂; 11. VII 1970, 3 ♂ 1 ♀; Sahhalin, Tõmovskoje (37), 6. VII 1970, 1 ♂.

20. *Tetanocera ferruginea* Fall. Karjala, Pertozero (3), 14.—16. VI 1959, 2 ♂ 2 ♀; Burjaatia, Tunka org, Kõngarga jõe alamjooks (28), 4. VIII 1963, 2 ♂; Lõuna-Primorje, Pfusun (36), 1. IX 1961, 2 ♂.

21. *Tetanocera freyi* Stack. Karjala, Pertozero (3), 16. VI 1959, 2 ♂.

22. *Tetanocera hyalipennis* v. Roser. Irkutski oblast, Listvjanka (30), 8. VIII 1963, 1 ♀.

23. *Tetanocera montana* Day. Altai, Ust-Ulagan (26), 6. VIII 1959, 1 ♂; Irkutski oblast, Listvjanka (30), 8. VIII 1963, 1 ♂.

24. *Tetanocera ornatifrons* Frey. Altai, Jergola mägi, Ust-Kanist lääne pool (23), 31. VII 1959, 1 ♂.

25. *Tetanocera robusta* Loew. Burjaatia, Bargusin (32), 15. VIII 1963, 1 ♂.

26. *Tetanocera silvatica* Meig. Burjaatia, Bargusin (32), 15. VIII 1963, 1 ♂; Jakuutia, Lenskist ca 30 km põhja poole, Zahharovka (33), 2. VII 1968, 1 ♂; Kuriili saared, Kunašir (39), Južno-Kurilski ümbrus, 23. VI 1970, 1 ♂.

27. *Chasmacryptum seriatimpunctatum* Beck. Altai, Kani stepp (23), 30. VII 1959, 1 ♂.

28. *Dictya umbrarum* (L.) Komi, Ust-Kulom (5), 14. VIII 1957, 1 ♀.

29. *Trypetoptera punctulata* (Scop.) Armeenia, Diližan (12), 3. VI 1969, 1 ♀; Sahhalin, Novoaleksandrovsk (38), 29. VI 1970, 1 ♂; 10. VII 1970, 1 ♂; Sahhalin, Tõmovskoje (37), 6. VII 1970, 1 ♀.

30. *Psacadina zernyi* (Mayer) Kirgiisia, Tšatkali mäeaheliku kagunõlv, Arkit (16), 10. VIII 1967, 1 ♂ 1 ♀.

31. *Hydromya dorsalis* (Fabr.) Komi, Ust-Kulom (5), 14. VIII 1957, 1 ♀; Kirgiisia, Tšatkali mäeaheliku kagunõlv, Arkit (16), 24. V 1968, 1 ♀; 9. VIII 1967, 1 ♂ 1 ♀; Kuriili saared, Kunašir, Južno-Kurilski ümbrus (39), 27. VI 1970, 1 ♂.

32. *Knutsonia lineata* (Fall.) Komi, Ust-Kulom (5), 14. VIII 1957, 2 ♀; Komi, Sõktõvkari ümbrus, Grad-dor (4), 8. VII 1957, 1 ♂.

33. *Knutsonia turkestanica* (Hend.) Armeenia, Sevani järv, Gilli soo (12), 1. VI 1969, 8 ♂.

34. *Elgiva cucularia* (L.) Altai, Jailju (27), 16. VIII 1959, 1 ♂.
35. *Euthycera fumigata* (Scop.) Leedu, Dubysa jõgi, Maironjaj (1), 19. VI 1968, 5 ♂ 4 ♀ (leg. K. Elberg; püütud eksemplari-dest 1 ♂ ja 1 ♀ TRU Zooloogia kateedri kogus, teised asuvad ENSV TA Zooloogia ja Botaanika Instituudi kogus).
36. *Limnia pacifica* Elberg. Sahhalin, Novoaleksandrovsk (38), 11. VII 1970, 2 ♀.
37. *Limnia paludicola* Elberg. Jakuutia, Jakutsk (34), 1. VII 1968, 1 ♂.
38. *Limnia unguicornis* (Scop.) Lõuna-Uraal, Ilmeni Riiklik Looduskaitseala, Argajaši järv (13), 16. VIII 1964, 1 ♂; Armeenia, Diližan (12), 5. VII 1969, 2 ♂; Kirgiisia: Tšatkali mäeaheliku kagunõlv, Arkit (16), 9. VIII 1967, 1 ♂; At-Baši (18), 25. VII 1967, 2 ♂.
39. *Sepedon sphegea* (Fabr.) Komi, Ust-Kulom (5), 14. VIII 1957, 1 ♂ 2 ♀; Volgogradi oblast, Mihhailovka (8), 26. V 1958, 2 ♀; Kalmõki ANSV, - Elista (9), 30. V 1958, 1 ♀; Irkutski oblast, Irkutski ümbrus (29), 25. VIII 1963, 1 ♀; Burjaatia, Tunka org, Kõngarga jõe alamjooks, Tagarhai (28), 4. VIII 1963, 1 ♂ 2 ♀; Jakuutia, Lensk (= Muhtuja) (33), 29. VI 1968, 1 ♂ 2 ♀; Lõuna-Primorje, Hanka järv (35), 19. IX 1961, 1 eks.; Lõuna-Primorje, Hanka järv, Santaheza (35), 26. VII 1961, 1 ♀ (J. Vilbaste).
40. *Sepedon spinipes* (Scop.) Komi, Ust-Kulom (5), 14. VIII 1957, 1 ♂ 3 ♀; Voroneži oblast, Anna (6), 23. V 1958, 1 ♂.

KIRJANDUS

- Elberg, K. 1968. A preliminary list of snail-killing flies (Sciomyzidae, Diptera) of Lithuania. Eesti NSV Tead. Akad. Toim., biol., 17, 1: 55—60.
- Hendel, F. 1933. Neue acalyptrate Musciden aus der paläarktischen Region (Dipt.). Deutsche Entomol. Zeitschr., 1933: 39—56.
- Sack, P. 1939. Sciomyzidae. In: Lindner, Die Fliegen der palaearktischen Region, 5, 37.
- Verbeke, J. 1964. Contribution a l'etude des Dipteres malacophages. II — Données nouvelles sur la taxonomie et la répartition géographique des Sciomyzidae paléarctiques. Inst. roy. Sci. nat Belg., Bull., 40, 8.
- Ремм Х. Я. 1959. К дигтерофауне Закарпатской области. Ужгор. гос. унив., Научн. зап., 40: 147—150.
- Эльбергер К. Ю. 1965. Новые палеарктические роды и виды мух сем. *Sciomyzidae* (Diptera, Acalyptrata). Энт. обозр., 44.1: 189—193.

**НОВЫЕ ДАННЫЕ О РАСПРОСТРАНЕНИИ МУХ
СЕМЕЙСТВА *SCIOMYZIDAE* (DIPTERA)
В СОВЕТСКОМ СОЮЗЕ**

К. Эльберг, Х. Ремм

Резюме

Представленный список содержит 40 видов мух семейства *Sciomyzidae*, хранящихся в коллекциях кафедры зоологии Тартуского государственного университета. Материал был собран главным образом, Х. Реммом в разных районах Советского Союза и определен обоими соавторами. Новые находки значительно дополняют представление о распространении многих видов мух *Sciomyzidae* в Палеарктике. Приводится схема мест сбора.

**NEUE ANGABEN ÜBER DIE VERBEITUNG DER
SCIOMYZIDEN (DIPTERA) IN DER USSR**

K. Elberg, H. Remm

Zusammenfassung

Das vorliegende Verzeichnis enthält 40 Arten von *Sciomyziden*, die in den Sammlungen des zoologischen Katheders der Staatsuniversität zu Tartu aufbewahrt sind. Das Material ist meistens von H. Remm gesammelt und von beiden Autoren bestimmt. Das neue Material erweitert beträchtlich unsere Kenntnisse hinsichtlich der Verbreitung der Arten dieser Familie im Gebiete der Paleoarktis. Ein Schema der Fundorten ist beigelegt.